

ТЕМА 2. ОБЛАШТУВАННЯ ПОВОЄННОГО СВІТУ

Урок 4. Повоєнне врегулювання: від «14 пунктів» до Версальсько-Вашингтонської системи

Головна думка

Після Першої світової війни держави-переможниці намагалися створити новий міжнародний порядок. Його основою стали Паризька мирна конференція, Версальський та інші мирні договори, Ліга Націй і Вашингтонські угоди. Система містила нові принципи міжнародних відносин, але водночас залишила глибокі суперечності.

1. «14 пунктів» Вудро Вільсона

8 січня 1918 р.

Президент США В. Вільсон виклав у посланні до Конгресу програму повоєнного облаштування світу.

Основні принципи

Відкрита дипломатія; свобода торгівлі й мореплавства; право народів на самовизначення; ідея міжнародної організації для підтримання миру.

ВІЙНА

ПРОГРАМА МИРУ

КОНФЕРЕНЦІЯ

НОВИЙ
ПОРЯДОК

2. Паризька мирна конференція

18 січня 1919 р. конференцію офіційно відкрив президент Франції Р. Пуанкаре. Провідну роль відігравали США, Франція, Велика Британія, Японія та Італія; головою став французький прем'єр Ж. Клемансо.

Держава	Головні інтереси на конференції
США	Посилення ролі США у світовій політиці; опора на принципи «14 пунктів»; створення Ліги Націй; небажання надмірно послаблювати Німеччину.
Франція	Безпека від Німеччини, ослаблення її потенціалу, значна частка репарацій, відновлення впливу в Європі.
Велика Британія	Збереження рівноваги сил, колоніальних здобутків і морських позицій; недопущення надмірного посилення Франції.
Італія та Японія	Італія домогалася територій на Балканах; Японія - Шаньдуну та німецьких колоній у Тихому океані.

Основа: підручник І. Щупака, § 6, с. 40-41.

Паризька конференція: російське та українське питання

3. Російське питання

Більшовицька Росія не брала участі в Паризькій конференції. У країні тривала громадянська війна, а держави Антанти не мали єдиної позиції щодо майбутніх відносин із радянською владою.

Позиція Антанти

Версальські документи залишали можливість окремого врегулювання з Росією. Паризька конференція схвалила економічну блокаду радянської держави та підтримку антибільшовицьких сил.

Причина напруження

Більшовицьке керівництво декларувало курс на світову комуністичну революцію, що підсилювало недовіру західних держав.

4. Українське питання

Керівники УНР прагнули міжнародного визнання. У грудні 1917 р. Франція та Велика Британія визнали уряд УНР, однак реальної допомоги не надали. У 1918 р. УНР уклала Берестейський мир із Німеччиною та її союзниками, за яким була визнана державами Центрального блоку.

Подія	Зміст
Берестейський мир, 1918 р.	УНР визнавали держави Центрального блоку; припинялася війна між сторонами; Німеччина й Австро-Угорщина зобов'язувалися допомагати Україні, а УНР - постачати продовольство.
Січень 1919 р.	До Парижа прибула об'єднана делегація УНР і ЗУНР на чолі з Г. Сидоренком. Делегації не мали підтримки Антанти.
Червень 1919 р.	Представники Антанти визнали право Польщі на окупацію Східної Галичини, вказавши на тимчасовість управління та автономію краю.

Висновок

Українське питання розглядалося не ізольовано, а в контексті інтересів великих держав, «російського питання» та планів щодо посилення Польщі у Східній Європі.

Основа: § 6, с. 41-42.

Версальський мирний договір

5. Версальський договір

28 червня 1919 р.

У Версалі Німеччина та держави-переможниці підписали мирний договір, який офіційно завершував війну між ними. Договір набрав чинності 10 січня 1920 р. Після відмови Сенату США ратифікувати його Сполучені Штати уклали з Німеччиною окремих мир у 1921 р.

Напрямок	Основні умови
Територіальні зміни	Ельзас і Лотарингія поверталися Франції; Бельгія отримувала Ейпен і Мальмеді; Данія - частину Шлезвігу; Польща - «коридор» до Балтійського моря; Гданськ ставав «вільним містом» під управлінням Ліги Націй.
Рейн і Саар	Ліве узбережжя Рейну окупували союзники; 50-кілометрова зона на схід від Рейну демілітаризувалася; Франції передавалися рудники Саару.
Колонії	Німецькі колонії переходили під контроль держав-переможниць; Японія закріпила за собою низку тихоокеанських володінь і позиції в Шаньдуні.
Репарації	Німеччину та її союзників оголосили винуватцями війни. У 1921 р. суму репарацій визначили в 132 млрд золотих марок.
Військові обмеження	Заборона загальної військової повинності; армія до 100 тис. осіб; заборона важкої артилерії, танків, літаків і підводного флоту.

Репарація

Відшкодування державою, яка розв'язала агресивну війну, збитків державі, що зазнала нападу.

Ратифікація

Затвердження міжнародного договору верховним органом державної влади, після чого договір набирає юридичної сили.

Основа: § 6, с. 43.

Ліга Націй та мирні договори з союзниками Німеччини

6. Створення Ліги Націй

Мета «Розвиток співробітництва між народами і гарантування миру та безпеки».	Органи Асамблея, Рада, Секретаріат. Місце перебування - Женева, Швейцарія.
--	--

Лігу Націй офіційно утворено 10 січня 1920 р. Статут передбачав санкції проти агресора, але організація не стала універсальним і достатньо ефективним механізмом запобігання конфліктам. США, попри ініціативу Вільсона, до Ліги Націй не вступили.

7. Мирні договори з союзниками Німеччини

Договір	Дата	Ключові наслідки
Сен-Жерменський з Австрією	10.09.1919	Розпад Австро-Угорщини було закріплено; Південний Тіроль - Італії; Богемія і Моравія - Чехословаччині; Буковина - Румунії; Галичина - Польщі. Заборона об'єднання Австрії з Німеччиною.
Нейїський з Болгарією	27.11.1919	Територіальні втрати на користь Королівства СХС і Румунії; втрата виходу до Егейського моря; армія до 20 тис. осіб.
Тріанонський з Угорщиною	04.06.1920	Словаччина й Закарпатська Україна - Чехословаччині; Трансільванія - Румунії; частина земель - Королівству СХС; армія до 35 тис.; репарації.
Севрський з Туреччиною	10.08.1920	Поділ значної частини володінь Османської імперії; контроль Антанти над зоною чорноморських проток; демілітаризація проток.

Що змінилося в Європі?

Мирні договори закріпили появу нових держав і нових кордонів у Центральній та Південно-Східній Європі. Водночас значні національні меншини опинилися поза межами «своїх» держав, що створювало майбутні суперечності.

Основа: § 6, с. 43-44.

Вашингтонська конференція

8. Чому виникла потреба в новій конференції

Після війни посилилося суперництво великих держав у Тихоокеанському регіоні й Китаї. Особливо гострими були суперечності між США, Великою Британією та Японією, а також питання військово-морських озброєнь і англо-японського союзу.

12 листопада 1921 р. - 6 лютого 1922 р.

У Вашингтоні працювала міжнародна конференція за участю США, Великої Британії, Китаю, Японії, Франції, Італії, Нідерландів, Бельгії та Португалії. Провідна роль належала США.

9. Три головні договори

Договір	Учасники / дата	Зміст
Чотирьох держав	США, Велика Британія, Франція, Японія; 13.12.1921	Взаємні гарантії володінь у Тихому океані; після ратифікації припиняв дію англо-японський союз.
П'яти держав	США, Велика Британія, Японія, Франція, Італія; 06.02.1922	Обмеження військово-морських озброєнь. Співвідношення тоннажу лінійних кораблів і авіаносців: 5 : 5 : 3 : 1,75 : 1,75.
Дев'яти держав	США, Велика Британія, Франція, Японія, Італія, Бельгія, Нідерланди, Португалія, Китай; 06.02.1922	Проголошення незалежності й територіальної цілісності Китаю; принципи «відкритих дверей» і «рівних можливостей»; Японія мала повернути Шаньдун.

Здобуток США

Послаблення англо-японського союзу, обмеження морської гонки озброєнь, зростання американського впливу в регіоні.

Нестійкість компромісу

Японія вважала поступки недостатньо вигідними для себе; суперництво в Китаї та Тихому океані не було усунене.

Основа: § 6, с. 44-46.

Що треба запам'ятати

10. Ключові дати

Дата	Подія
8 січня 1918 р.	Оприлюднення «14 пунктів» В. Вільсона.
18 січня 1919 р.	Відкриття Паризької мирної конференції.
28 червня 1919 р.	Підписання Версальського договору.
10 січня 1920 р.	Версальський договір набрав чинності; офіційно утворено Лігу Націй.
12 листопада 1921 - 6 лютого 1922 р.	Вашингтонська конференція.
13 грудня 1921 р.	Договір чотирьох держав.
6 лютого 1922 р.	Договори п'яти та дев'яти держав.

11. Ключові поняття

Поняття	Коротке пояснення
Репарація	Відшкодування збитків державою, відповідальною за агресивну війну.
Контрибуція	Грошові виплати переможеної держави переможцю, засновані на «праві переможця».
Ратифікація	Офіційне затвердження міжнародного договору вищим органом державної влади.
Демілітаризована зона	Територія, на якій за міжнародною угодою заборонено або істотно обмежено військову діяльність.

12. Логіка формування повоєнного порядку

**«14
ПУНКТИВ»**

**ПАРИЗЬКА К
ОНФЕРЕНЦІЯ**

**МИРНІ
ДОГОВОРИ**

ЛІГА НАЦІЙ

ВАШИНГТОН

Основа: § 6, с. 40-47.

Перевір себе і підбий підсумок

13. Перевір себе

1. Які принципи містила програма «14 пунктів» В. Вільсона? (§ 6, с. 40)
2. Чому позиції США, Франції та Великої Британії на Паризькій конференції відрізнялися? (§ 6, с. 40-41)
3. Якими були головні умови Версальського договору щодо Німеччини? (§ 6, с. 43)
4. Які цілі та органи мала Ліга Націй? (§ 6, с. 43)
5. Які договори були укладені на Вашингтонській конференції та що вони регулювали? (§ 6, с. 45-46)
6. Чому новий повоєнний порядок залишався суперечливим? (§ 6, с. 43-46)

14. Швидке повторення

Паризька система

Головний фокус - повоєнний устрій Європи, мирні договори з Німеччиною та її союзниками, створення Ліги Націй.

Вашингтонська система

Головний фокус - Тихоокеанський регіон, Китай і обмеження військово-морських озброєнь.

Підсумок уроку

Повоєнний світ будувався на поєднанні нових принципів - міжнародного співробітництва, права на самовизначення та спроб обмежити озброєння - з політикою переможців, репараціями, територіальним переділом і суперництвом великих держав.

Головне запитання теми

Чому система, створена для збереження миру, не усунула причин майбутніх конфліктів?

Примітка до джерела: у підсумковому переліку дат підручника на с. 47 дата Договору чотирьох держав подана інакше; у тексті § 6 на с. 45 наведено 13 грудня 1921 р., саме цю дату використано тут.

ТЕМА 2. ОБЛАШТУВАННЯ ПОВОЄННОГО СВІТУ

Урок 5. Джерела нестабільності. Ревізія повоєнних угод. Пакт Бріана-Келлога

Головна думка

Версальсько-Вашингтонська система створила рамки для післявоєнних міжнародних відносин, але не усунула суперечностей. У 1920-х роках держави намагалися переглянути частину повоєнних угод, вирішити проблему репарацій, повернути Німеччину до дипломатії та виробити механізми мирного врегулювання.

1. Надбання Версальсько-Вашингтонської системи

Нові принципи

Визнання права народів на самовизначення; відмова від війни як бажаного засобу вирішення конфліктів; перші спроби колективної безпеки.

Нові інституції

Ліга Націй стала першою міжнародною організацією для координації відносин між державами; Вашингтонські угоди обмежили частину морських озброєнь.

2. Чому система була нестійкою

Джерело нестабільності	Як проявлялося
Економічні наслідки	Руйнування старих господарських зв'язків, боротьба за сировину та ринки збуту, репараційна проблема.
Нові кордони	Нові держави мали взаємні претензії; кордони часто не враховували інтереси національних меншин.
Ізоляція Німеччини та радянської Росії	Дві впливові держави опинилися поза головними механізмами нового порядку; це сприяло їхньому зближенню.
Прийняття Німеччини	Версальські умови підсилювали реваншистські настрої та внутрішню дестабілізацію.
Колоніальне питання	Мандатна система змінила форму контролю над колишніми колоніями, але не ліквідувала залежність.

Основа: § 7, с. 48-49.

Міжнародні відносини після Версаля

3. Мандатна система та національні меншини

Колишні німецькі колонії та частина володінь Османської імперії передавалися під управління держав-переможниць за мандатами Ліги Націй. Велика Британія отримала мандати, зокрема, на Ірак і Палестину; Франція - на Сирію та Ліван.

Національні меншини	Баланс сил
Угорці опинилися в Румунії, Словаччині та Югославії; німці - у Польщі й Чехословаччині; українці та білоруси - у Польщі. Це створювало нові конфлікти.	США претендували на роль світового лідера, але в Лізі Націй домінували Велика Британія та Франція. Позитивний потенціал системи був використаний не повністю.

4. Генуезька конференція

10 квітня - 19 травня 1922 р.

У Генуї зібралися представники 29 держав для вирішення економічних і фінансових проблем повоєнної Європи. Центральним стало «російське питання» - умови повернення радянської Росії до європейської економічної системи.

Вимоги Заходу до радянської Росії	Позиція радянської делегації
Визнати борги царського і Тимчасового урядів; повернути націоналізовані підприємства або компенсувати їхню вартість; послабити монополію зовнішньої торгівлі.	Готовність обговорювати борги за умови компенсації збитків від іноземної інтервенції, надання кредитів і торговельних угод.

Результат

Сторони не досягли компромісу, і конференція фактично завершилася безрезультатно.

Основа: § 7, с. 49-50.

Рапалло, Рурська криза і план Дауеса

5. Рапалльський договір

16 квітня 1922 р.

РРФСР і Німеччина у Рапалло відновили дипломатичні відносини, взаємно відмовилися від претензій та домовилися про розвиток торговельно-економічних зв'язків.

Для Німеччини

Можливість послабити міжнародну ізоляцію та розвивати співробітництво поза обмеженнями Версаля.

Для радянської Росії

Перший важливий міжнародно-правовий крок до визнання більшовицького уряду та виходу з дипломатичної ізоляції.

Підручник також наголошує на секретному військово-технічному співробітництві: на території радянської Росії діяли навчальні й випробувальні центри для німецьких військових, що суперечило обмеженням Версальського договору.

6. Рурська криза, 1923 р.

Через труднощі з виплатою репарацій Франція та Бельгія в січні 1923 р. окупували Рурський промисловий район. Це загострило економічну кризу Німеччини. США і Велика Британія не підтримали Францію, і згодом вона погодилася на перегляд механізму репарацій.

7. План Дауеса, 1924 р.

Основні положення плану

Німеччина продовжує виплачувати репарації, але отримує умови для економічного відновлення.

США надають кредит для перших платежів; створюються умови для іноземних інвестицій.

Франція виводить війська з Руру; скасовується частина міжнародного контролю над фінансами Німеччини.

Німеччина відкриває свій ринок для американських товарів.

Основа: § 7, с. 50-51.

Пошук стабілізації в середині 1920-х

8. План Юнга та конференції

Подія	Дата	Основний зміст
Гаазька конференція	15.06-20.07.1922	Обговорювала фінансові претензії Заходу до радянської Росії; завершилася безрезультатно.
Лозаннська конференція	20.11.1922-24.07.1923	Переглянула становище Туреччини; Лозаннський мир і конвенція про Чорноморські протоки зміцнили турецький суверенітет.
План Юнга	1929	Другий репараційний план: щорічні виплати зменшувалися, контроль над фінансами й господарством Німеччини ліквідовувався; створено Банк міжнародних розрахунків.
Локарнська конференція	5-16.10.1925	Рейнський гарантійний пакт забезпечував недоторканність західних кордонів Німеччини з Францією та Бельгією. Східні кордони з Польщею та Чехословаччиною таких гарантій не отримали.

Німеччина повертається до дипломатії

Після Локарно Німеччину в 1926 р. прийняли до Ліги Націй як постійного члена Ради.

Але проблема не зникла

Стабілізація була нерівною: західні кордони Німеччини гарантувалися, а східні - ні; військово-технічні зв'язки з СРСР тривали.

9. Логіка ревізії повоєнного порядку

ЖОРСТКІ УМОВИ

КРИЗА

ПЕРЕГЛЯД

КОМПРОМІС

Ключовий висновок

У 1920-х роках держави не скасували Версальську систему, але поступово пом'якшували окремі її елементи, насамперед у питаннях репарацій та дипломатичної ізоляції Німеччини.

Основа: § 7, с. 52-53.

Пакт Бріана-Келлога і підсумок теми

10. Пакт Бріана-Келлога

27 серпня 1928 р.

У Парижі представники 15 держав підписали багатосторонній договір, що проголошував відмову від війни як знаряддя національної політики та необхідність вирішувати міжнародні суперечки мирними засобами. Згодом до пакту приєдналися 69 держав, серед них СРСР.

Передумова

У 1925 р. підписано Женевський протокол про заборону використання хімічної й бактеріальної зброї. У 1927 р. А. Бріан запропонував США договір проти війни; Ф. Келлог наполіг на багатосторонньому форматі.

Обмеження

Пакт мав велике морально-політичне значення, але держави керувалися власними інтересами, а механізму примусу до миру було недостатньо.

11. Ключові дати

Дата	Подія
10 квітня - 19 травня 1922 р.	Генуезька конференція.
16 квітня 1922 р.	Рапальський договір між РРФСР і Німеччиною.
1923 р.	Рурська криза.
30 серпня 1924 р.	Прийняття плану Дауеса.
5-16 жовтня 1925 р.	Локарнська конференція.
27 серпня 1928 р.	Підписання пакту Бріана-Келлога.
1929 р.	План Юнга.

12. Ключові поняття

Поняття	Коротке пояснення
Мандатна територія	Колишня колонія або володіння, передане Лігою Націй під управління держави-переможниці.
Сепаратний договір	Договір, укладений окремо від союзників або без їхньої згоди.
Демілітаризація	Роззброєння та заборона військової діяльності на визначеній території.
Пакт	Міжнародний договір політичного змісту.

Перевір себе і підбий підсумок

13. Перевір себе

1. Назвіть головні суперечності Версальсько-Вашингтонської системи. (§ 7, с. 48-49)
2. Чому Генуезька конференція не дала очікуваного результату? (§ 7, с. 49-50)
3. Що передбачав Рапалльський договір і чому він був важливим для обох сторін? (§ 7, с. 50)
4. Чому виникла Рурська криза та як план Дауеса мав її подолати? (§ 7, с. 51)
5. Що гарантували Локарнські угоди і чого вони не гарантували? (§ 7, с. 53)
6. Яке значення мав пакт Бріана-Келлога? (§ 7, с. 53-54)

14. Чому стабілізація була тимчасовою

Реваншизм

Версальські умови принижували Німеччину й підживлювали прагнення переглянути повоєнний порядок.

Невирішені суперечності

Кордони, меншини, колонії та боротьба за вплив залишалися джерелами конфліктів.

Підсумок уроку

У 1920-х роках міжнародні конференції й договори частково стабілізували ситуацію, але не усунули реваншизм, нерівність нового порядку, суперечки щодо кордонів і колоній та слабкість механізмів колективної безпеки.

Схема

ВЕРСАЛЬСЬКА НАПРУГА РЕВІЗІЯ УГОД ТИМЧАСОВА СТАБІЛІЗАЦІЯ
НЕВИРІШЕНІ ПРОБЛЕМИ

Примітка до джерела: у підсумковій таблиці § 8 на с. 55 межі Локарнської конференції подані коротше; у тексті § 7 на с. 53 наведено 5-16 жовтня 1925 р., саме цей діапазон використано тут.

ТЕМА 2. ОБЛАШТУВАННЯ ПОВОЄННОГО СВІТУ

Урок 6. Практичне заняття № 2

Тема практичної роботи

Вогнища напруги в міжнародних відносинах 1922-1929 рр. Завдання укладені на основі практичної роботи та узагальнення до розділу 2 підручника.

1. Робота з картою

На контурній карті позначте та підпишіть:

«Великі держави»

США, Велика Британія, Франція, Німеччина, Італія, Японія - як держави, що активно відстоювали глобальні або регіональні інтереси.

Нові держави Європи

Польща, Чехословаччина, Австрія, Угорщина, Королівство сербів, хорватів і словенців та інші державні утворення після Першої світової війни.

Окремо позначте Рур, Ельзас, Лотарингію, Рейнську демілітаризовану зону, Гданськ, Шаньдун та район Чорноморських проток.

2. Заповніть таблицю «Джерела напруги»

Проблема	Прояв	Спроба врегулювання	Ваш висновок
Репарації			
Спірні кордони та меншини			
Ізоляція Німеччини та радянської Росії			
Суперництво в Китаї й Тихому океані			
Слабкість механізмів Ліги Націй			

Підказка

Шукайте приклади у матеріалі про Версальські суперечності, Рапалло, Рурську кризу, плани Дауеса і Юнга, Локарно та Вашингтонські договори.

Підручник: § 7-8, с. 48-56.

Практична робота — продовження

3. Хронологічний ланцюжок

Розташуйте події у правильній послідовності та впишіть роки:

Подія	Рік
Пакт Бріана-Келлога	
Рапалльський договір	
План Юнга	
Локарнська конференція	
План Дауеса	

4. Порівняйте міжнародні угоди

Угода / рішення	Яку проблему мала розв'язати?	Що змінилося?	Що залишилося невирішеним?
Версальський договір			
Вашингтонські договори			
Рапалльський договір			
План Дауеса			
Локарнські угоди			
Пакт Бріана-Келлога			

Порада до заповнення

Не переписуйте весь параграф. У кожній клітинці достатньо 1-2 коротких тез: проблема рішення наслідок.

Практична робота — продовження

5. Міні-дискусія

Теза А	Теза Б
Версальсько-Вашингтонська система була необхідним компромісом після надзвичайно руйнівної війни й дала Європі шанс на стабілізацію.	Версальсько-Вашингтонська система сама створила умови для нової війни, бо принизила переможених і не вирішила ключові суперечності.

Оберіть одну тезу та наведіть три аргументи, спираючись на матеріал підручника.

Аргумент 1	
Аргумент 2	
Аргумент 3	

6. Підсумковий висновок

Закінчіть речення

«Головною суперечністю повоєнного міжнародного порядку було те, що ...»

«Найефективнішою спробою стабілізації у 1920-х роках я вважаю ... тому що ...»

«Найнебезпечнішим невирішеним питанням залишалося ...»

7. Контрольні запитання

1. Які країни можна вважати найбільшими переможцями після Першої світової війни? (§ 8, с. 56)

2. Які держави або народи вважали себе «обійденими» новим міжнародним ладом? (§ 8, с. 56)

Фінальний крок

Сформулюйте одним реченням відповідь: «Чому міжнародний порядок 1920-х років був одночасно кроком до миру і джерелом нових конфліктів?»

ТЕМА 2. ОБЛАШТУВАННЯ ПОВОЄННОГО СВІТУ

Урок 7. Узагальнення і тематичне оцінювання

Інструкція

Виконайте завдання без підручника. У завданнях 1-10 оберіть одну правильну відповідь. Максимум - 20 балів.

Частина І. Тестові завдання (1-10)

1. Хто сформулював програму «14 пунктів»?

- А) Ж. Клемансо
- Б) В. Вільсон
- В) Д. Ллойд Джордж
- Г) Ф. Келлог

2. Коли було підписано Версальський мирний договір?

- А) 11 листопада 1918 р.
- Б) 18 січня 1919 р.
- В) 28 червня 1919 р.
- Г) 10 січня 1920 р.

3. Яка держава не вступила до Ліги Націй попри ініціативу її президента?

- А) США
- Б) Франція
- В) Італія
- Г) Японія

4. Який договір обмежував військово-морські озброєння?

- А) Договір чотирьох
- Б) Договір п'яти
- В) Договір дев'яти
- Г) Рапальський договір

5. Який принцип стосувався Китаю у Договорі дев'яти держав?

- А) «закритих морів»
- Б) «відкритих дверей»
- В) «санітарного кордону»
- Г) «вічної нейтральності»

6. Де у 1922 р. РРФСР і Німеччина уклали сепаратний договір?

- А) Локарно
- Б) Лозанна
- В) Рапалло
- Г) Гаага

7. Що стало безпосереднім приводом до Рурської кризи 1923 р.?

- А) суперечка щодо Шаньдуну
- Б) проблема репарацій
- В) вступ Німеччини до Ліги Націй
- Г) розпуск Ліги Націй

8. Який план 1924 р. змінював механізм виплати німецьких репарацій?

- А) план Юнга
- Б) план Дауеса
- В) «14 пунктів»
- Г) план Маршалла

9. Що гарантував Рейнський пакт у Локарно?

- А) східні кордони Німеччини
- Б) західні кордони Німеччини
- В) незалежність Китаю
- Г) ліквідацію репарацій

10. Що проголошував пакт Бріана-Келлога?

- А) створення військового союзу
- Б) відмову від війни як засобу національної політики
- В) поділ Османської імперії
- Г) обмеження сухопутних армій

Бланк відповідей до частини І

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Перевірка перед здачею

Переконайтеся, що для кожного завдання 1-10 обрано лише одну відповідь.

Тематичне оцінювання — продовження

Частина II. Відповідність і хронологія (11-15)

11. Установіть відповідність між договором і його змістом.

1. Договір чотирьох	А. Відмова від війни як засобу політики
2. Договір п'яти	Б. Взаємні гарантії володінь у Тихому океані
3. Договір дев'яти	В. Обмеження військово-морських озброєнь
4. Пакт Бріана-Келлога	Г. Принцип «відкритих дверей» у Китаї

12. Установіть відповідність між подією та роком.

1. Рапалльський договір	А. 1928 р.
2. План Дауеса	Б. 1925 р.
3. Локарнська конференція	В. 1922 р.
4. Пакт Бріана-Келлога	Г. 1924 р.

13. Розташуйте події у хронологічній послідовності: Версальський договір; план Дауеса; Вашингтонська конференція; пакт Бріана-Келлога.

14. Назвіть три головні органи Ліги Націй.

15. Поясніть поняття: репарація; ратифікація; демілітаризація.

Частина III. Коротка відповідь (16-20)

16. Назвіть щонайменше три суперечності Версальсько-Вашингтонської системи.

17. Чому Німеччина та радянська Росія зблизилися на початку 1920-х років?

18. Які наслідки для Німеччини мав план Дауеса?

19. Чим рішення Локарнської конференції сприяли стабілізації, а чим залишали ризики?

20. Напишіть 3-4 речення: чи міг пакт Бріана-Келлога сам по собі запобігти новій світовій війні? Обґрунтуйте.

Для самоперевірки після виконання

Матеріал теми: § 6, с. 40-47; § 7, с. 48-54; узагальнення і практична робота - § 8, с. 55-56.

Ключ до тематичного оцінювання (для викладача)

Увага

Цю сторінку не потрібно роздавати учням разом із завданнями.

Правильні відповіді

№	Відповідь / орієнтир
1-10	1 - Б; 2 - В; 3 - А; 4 - Б; 5 - Б; 6 - В; 7 - Б; 8 - Б; 9 - Б; 10 - Б.
11	1-Б; 2-В; 3-Г; 4-А.
12	1-В; 2-Г; 3-Б; 4-А.
13	Версальський договір (1919) Вашингтонська конференція (1921-1922) план Дауеса (1924) пакт Бріана-Келлога (1928).
14	Асамблея, Рада, Секретаріат.
15	Репарація - відшкодування збитків; ратифікація - офіційне затвердження міжнародного договору; демілітаризація - роззброєння / заборона військової діяльності на визначеній території.

Орієнтири для відкритих завдань

1. Суперечності: жорсткі умови щодо Німеччини; невирішені питання кордонів і меншин; колоніальна/мандатна система; суперництво великих держав; ізоляція Німеччини й радянської Росії; слабкість Ліги Націй. (§ 7, с. 48-49)
2. Зближення Німеччини та радянської Росії пояснювалося міжнародною ізоляцією обох держав, взаємним інтересом до економічного та військово-технічного співробітництва. (§ 7, с. 50)
3. План Дауеса полегшив репараційний механізм, відкрив Німеччині кредити та інвестиції, сприяв відновленню економіки й виведенню французьких військ із Руру. (§ 7, с. 51)
4. Локарно гарантувало західні кордони Німеччини та повернуло її до рівноправної дипломатії, але не дало аналогічних гарантій східним кордонам. (§ 7, с. 53)
5. Пакт Бріана-Келлога мав значення як міжнародна відмова від війни, але не мав достатнього механізму примусу й не усував головних конфліктів. (§ 7, с. 53-54)

Оцінювання

Орієнтовно: завдання 1-10 - по 1 балу; 11-15 - разом 5 балів; 16-20 - разом 5 балів. Максимум - 20 балів. За потреби переведіть результат у власну шкалу.